

УПРАВЛІННЯ МІСЦЕВИМИ БЮДЖЕТАМИ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

БАЗАРНА ОЛЬГА

МОДЕРАТОР ПЛАТФОРМИ «МІСЦЕВІ БЮДЖЕТИ ТА ФІНАНСИ»
АСОЦІАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Маємо абсолютний рекорд доходів місцевих бюджетів

за 11 місяців 2018 року доходи місцевих бюджетів зросли на 22,5% або на 39 млрд грн у порівнянні з аналогічним періодом минулого року та склали 212,5 млрд грн - більше ніж за весь минулий рік, який закінчили із 192 млрд грн.

Геннадій Зубко

МІСЦЕВІ БЮДЖЕТИ (листопад 2018)

173,5

млрд грн

СІЧЕНЬ – ЛИСТОПАД
2017

+22,5%

ПРИРІСТ НАДХОДЖЕНЬ
ДО МІСЦЕВИХ
БЮДЖЕТІВ

212,5

млрд грн

СІЧЕНЬ – ЛИСТОПАД
2018

За результатами 11 місяців 2018 року, до загального фонду місцевих бюджетів України (без урахування трансфертів) надійшло **212,5 млрд грн**, що на **22,5% (39 млрд грн)** перевищує аналогічний показник надходжень 2017 року і становить **95,1%** від затвердженого плану на весь 2018 рік.

Надходження січня-листопада цього року вже перевищують доходи місцевих бюджетів, отримані за весь 2017 рік, на **20,6 млрд грн** або на **10,7%**.

► Джерело: сайт Децентралізація

ЗОКРЕМА

- ▶ Надходження від податку на доходи фізичних осіб склали 122,9 млрд грн, що більше від надходжень січня-листопада минулого року на 26,2%,
- ▶ плати за землю - 25 млрд грн, що на 3,3% (+0,8 млрд грн) більше, ніж минулого року,
- ▶ єдиного податку - 28,1 млрд грн (зросли на 5,9 млрд грн, або на 26,8%).
- ▶ Надходження власних доходів місцевих бюджетів **665 ОТГ** за січень-листопад 2018 року зросли на **62,6%** та склали **18,9 млрд грн (+7,3 млрд грн)**.

- ▶ **Із розрахунку на одного мешканця власні доходи ОТГ зросли на 62,6%, у порівнянні з аналогічним періодом 2017 року, та склали 3356,4 гривень.**
- ▶ **Враховуючи, що 299 ОТГ, у яких перші місцеві вибори були проведені в 2017 році, тільки в цьому році отримали 60% надходжень від податку на доходи фізичних осіб, їх власні ресурси, у порівнянні з аналогічним періодом минулого року, зросли в 2,7 рази та склали 8,8 млрд грн (+5,5 млрд грн).**
- ▶ **Разом з цим, темп зростання власних доходів 366 ОТГ (утворених у 2015-2016 роках), які у 2017 році вже отримували зарахування 60% ПДФО до своїх бюджетів, становить +20,9% (+1,7 млрд грн), тобто загальна сума надходжень складає 10,1 млрд грн.**

Джерело: сайт Децентралізація

- ▶ **УПРАВЛІННЯ МІСЦЕВИМИ ФІНАНСАМИ** - це формування, використання та розпорядження коштами місцевих бюджетів, а також коштами комунальних підприємств.
- ▶ **Фінанси підприємств комунальної форми власності** є складовою частиною місцевих фінансів, але їм притаманні специфічні ознаки, які впливають з особливосте форм власності і господарювання.
- ▶ Так, **майно підприємств комунальної форми власності** перебуває у власності органів місцевого самоврядування, тому для фінансування цих підприємств, крім власних джерел залучаються кошти місцевих бюджетів.

В Україні фінансова діяльність органів місцевого самоврядування регулюється центральною владою

- ▶ На законодавчому рівні регламентуються повноваження місцевого самоврядування у сфері бюджету, утворення позабюджетних, валютних та цільових фондів, здійснення фінансово-кредитних відносин, встановлення місцевих податків і зборів.
- ▶ Виконавчі органи місцевих рад вищого рівня здійснюють нагляд за виконанням бюджету відповідними виконавчими органами нижчого рівня, виходячи з вимог дотримання чинного законодавства.
- ▶ Сукупність усіх організаційних структур, що здійснюють управління місцевими фінансами, утворює фінансовий апарат.

Повноваження органів місцевого самоврядування регламентуються Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» (ст. 27-33)

- ▶ Самостійна розробка, затвердження та виконання місцевих бюджетів.
- ▶ Визначення із своїх бюджетів обсягів фінансування заходів соціально-культурного розвитку в межах планових бюджетних доходів.
- ▶ Визначення напрямків використання коштів на власні цільові програми, зовнішньоекономічні діяльність, охорону навколишнього середовища, на утримання органів місцевого самоврядування, соціальний захист.
- ▶ Збільшення в межах наявних коштів видатків на утримання житлово-комунального господарства.
- ▶ Визначення в межах додатково вишуканих протягом року коштів на додаткові пільги на допомогу громадянам, які потребують соціального захисту.

РОЗМЕЖУВАННЯ ВИДАТКІВ МІЖ БЮДЖЕТАМИ. БЮДЖЕТНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ.

- ▶ **Стаття 87.** Видатки, що здійснюються з Державного бюджету України.
- ▶ **Стаття 89.** Видатки, що здійснюються з бюджетів міст республіканського Автономної Республіки Крим та обласного значення, районних бюджетів, бюджетів об'єднаних територіальних громад.
- ▶ **Стаття 90.** Видатки, що здійснюються з бюджету Автономної Республіки Крим та обласних бюджетів.
- ▶ **Стаття 91.** Видатки місцевих бюджетів, що можуть здійснюватися з усіх місцевих бюджетів.
- ▶ **Стаття 93.** Передача коштів між місцевими бюджетами на здійснення видатків місцевих бюджетів.

Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні»

Стаття 28. Повноваження в галузі бюджету, фінансів і цін

- ▶ До відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належать:
 - а) власні (самоврядні) повноваження;
 - б) делеговані повноваження.

ОЦІНЮВАННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ (напрямки)

1. Процес формування бюджету. Залученість населення до процесу.
2. Формування бюджетів з урахуванням гендерних питань.
3. Затвердження бюджету. Оприлюднення інформації про бюджет.
4. Доходи бюджету - джерела за законодавством.
5. Адміністрування доходів - управління процесом збирання.
6. Рівень виконання бюджету.
7. Рівень до фінансування комунальних підприємств на поточні потреби.
8. Бухгалтерський облік, фінансова, бюджетна звітність.
9. Процес публічних закупівель.

- ▶ **В умовах обмеження бюджетного фінансування доцільно максимально повно використовувати чинні правові норми щодо управління місцевими фінансами шляхом ініціювання підготовки законопроектів, спрямованих на розширення прав муніципального управління до меж європейських стандартів.**
- ▶ **Зокрема актуальними залишаються законодавчого розмежування фінансового забезпечення власних і делегованих повноважень; встановлення та дотримання нормативів бюджетної забезпеченості на одного жителя.**

Верховна Рада ухвалила закон [№8044](#) про внесення змін до Бюджетного кодексу щодо впровадження середньострокового бюджетного планування.

- ▶ Відтепер замість однорічних Основних напрямів бюджетної політики запроваджується середньострокова Бюджетна декларація як документ стратегічного планування, який визначає бюджетну політику на наступні три роки.
- ▶ Інструментом середньострокового бюджетного планування на місцевому рівні стануть трирічні місцеві фінансові плани.
- ▶ До 15 травня кожного року Міністерство фінансів повинно подавати Кабінету Міністрів, а до 15 липня - Верховна Рада повинна ухвалювати бюджетну декларацію.
- ▶ Цей документ формується з урахуванням положень документів державного стратегічного планування на 5 і більше років, зокрема, галузевих стратегій та стратегічних планів діяльності головних розпорядників бюджетних коштів

ПРОГРАМНО-ЦІЛЬОВИЙ МЕТОД

- ▶ Програмно-цільовий метод у бюджетному процесі - метод управління бюджетними коштами для досягнення конкретних результатів за рахунок коштів бюджету із застосуванням оцінки ефективності використання бюджетних коштів на всіх стадіях бюджетного процесу.

ГЕНДЕРНО-ОРІЄНТОВАНЕ БЮДЖЕТУВАННЯ

- ▶ Інструмент для розуміння соціальних процесів. Він дозволяє побачити і порівняти: яким чином і чому політичні, економічні, соціальні та інші фактори впливають на жінок та чоловіків.
- ▶ Гендерно-орієнтоване бюджетування спрямоване на реструктурування доходів і видатків бюджету таким чином, щоб потреби, інтереси та пріоритети громадян обох статей, а також жінок і чоловіків у різних групах суспільства були рівною мірою враховані у процесі формування державного та місцевих бюджетів.

МОЖЛИВОСТІ ЗАРАДИ РОЗВИТКУ

HDI

ІНДЕКС
РЕГІОНАЛЬНОГО
ЛЮДСЬКОГО
РОЗВИТКУ

GCI

ІНДЕКС
КОНКУРЕНТО-
СПРОМОЖНОСТІ
РЕГІОНІВ

МІСЦЕВІ БЮДЖЕТИ

МЛРДГРН

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА

МЛРДГРН

ЯК ВИСНОВОК. Управління місцевими фінансами передбачає:

- ▶ планування й контроль надходжень до бюджету,
- ▶ раціональний розподіл і використання бюджетних коштів,
- ▶ пошук різних форм залучення приватного капіталу для розвитку регіонів і територіальних громад,
- ▶ урізноманітнення форм ефективного використання об'єктів комунальної власності, що сприятиме розвитку фінансової бази самоврядних територіальних громад в Україні.

АСОЦІАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Тематична платформа «Місцеві бюджети та фінанси»

<https://hromady.org>

Адреса: finance@hromady.org

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!